

Socijalisti i anarhisti – ključna razlika

Errico Malatesta

1921.

La Giustizia iz Reggio Emilie, koja bi nas trebala bolje poznavati, prenosi članak G. Valentia iz čikaškoga časopisa *Avanti!* u kojemu objašnjava recentnija razilaženja između socijalista i anarhista, socijalista i sindikalista, socijalista i komunista u vezi s jednim jedinim pitanjem. Socijalisti su navodno optuženi da žele nastupati presporo, dok drugi, obuzeti ludilom neodgodive revolucije, obećavaju da će ona stići prebrzo. Sindikalisti i komunisti će, ako žele odgovoriti za sebe, a mi ćemo odgovoriti kao anarhisti.

Činjenica jest da je među socijalistima i anarhistima oduvijek postojala duboka podijeljenost u vezi sa shvaćanjem historijske evolucije i revolucionarnih kriza koje ta evolucija proizvodi, stoga se gotovo nikada nisu složili ni o sredstvima koje valja upotrijebiti ni o prilikama za ubrzavanje hoda prema ljudskoj emancipaciji kojih je povremeno bilo.

To je, međutim, tek kontingentno i sekundarno razilaženje. Oduvijek su postojali i dalje postoje užurbani socijalisti, kao što su oduvijek postojali i dalje postoje anarhisti koji žele napredovati puževim korakom, kao i oni koji uopće ne vjeruju u revoluciju. Postoji drugo, suštinsko razilaženje: socijalisti su autoritarni dok su anarhisti slobodari.

Socijalisti žele osvojiti vlast mirnim putem ili nasiljem, a kad je osvoje, diktaturom ili demokracijom žele nametnuti masama svoj program. S druge strane, anarhisti smatraju da vlast može biti samo zla te da po svojoj prirodi ili štiti neku već postojeću povlaštenu klasu ili stvara novu. Zato, umjesto da teže da zauzmu mjesto trenutanih vladara, anarhisti žele srušiti svaki organizam koji nekome omogućava da drugima nametne svoje ideje i interese dajući svima potpunu slobodu i, jasno, ekonomska sredstva koja bi tu slobodu omogućila; oni žele otvoriti slobodan put razvoju prema boljim oblicima društvenoga suživota koji će izniknuti iz iskustva.

Nakon svega što se dogodilo i što se događa u Rusiji, čini se nemogućim da još ima onih koji vjeruju da je jedina razlika između socijalista i anarhista u tome što jedni žele do revolucije doći polako, a drugi brzo.

Lenjin je svakako revolucionar i to nestrpljiv. Ipak, on je i autoritarni fanatik kojeg će povijest staviti uz bok Torquemada i Robespierrea. I premda se Lenjin ne slaže s djelom službenih socijalista, on je svakako socijalist koji čini ono što anarhisti već pedeset godina govore da bi socijalisti učinili, ako bi ikad uspjeli ugrabiti vlast.

Radije poslušajte što kaže Marija Spiridonova,¹ mučenica carističkoga režima, u svojem *Otvorenome pismu radnicima sa Zapada*. Ono pokazuje koliko je u Rusiji revolucija bila jaka dok je boljševizam nije izdao. Revolucija je bila nadmoćna na teritoriju Rusije jer ju je jednoglasno podržavao urbani i ruralni proletarijat. Ali onda se pojavio Lenjin sa svojim sljedbenicima i, s tipičnom marksističkom netrpeljivošću, upotrijebio je gradski proletarijat koji čini tri do pet posto populacije protiv neorganiziranih seoskih masa te ih pokorio s pomoću stare birokracije, staroga vojnog staleža i stare tajne policije. Učinivši grešku, kaže Spiridonova, koristeći se carističkim metodama i oruđem, Komunistička partija (koja je nedvojbeno socijalistička) uspostavila je i usustavila tiraniju te tako dovela do aktualnoga stanja, odnosno do točke na kojoj je, prema Spiridonovoj, devedeset pet posto radništva u otvorenoj ili tajnoj borbi protiv sistema. Kaže dalje Spiridonova: „Temeljna klasa ove zemlje, radnici s polja, jedina klasa koja u Rusiji može omogućiti kreativnu ekonomsku preobrazbu, okrutno je isključena iz bilo kakva sudjelovanja u revoluciji. Država je seljake smatrala pukim materijalom za iskorištavanje, dobavljačima sirovina, prehrambenih namirnica i radne snage te ih je ostavila bez ikakve mogućnosti da utječu na vlast u zemlji... Glavna

¹ Ruska revolucionarka (1884. – 1941.), vođa Lijevisih socijalnih revolucionara (lijevi eseri). Kao novakinja socijalnih revolucionara iz Tombova, 1906. ubila je zemljoposjednika i vijećnika Gavriila Luženovskog zbog čega je provela 11 godina u zatvoru na Sibiru. Oslobođena je nakon Februarske revolucije 1917. Kao vođa lijevisih esera isprva je pristajala uz Lenjina i boljševike, da bi je nakon razilaženja s njima 1918. neprestano progonili, zatvarali i konačno streljali 1941.

funkcija Crvene armije jest terorizirati seljake i osiguravati opstanak diktature. Ista je Crvena armija ugnjetavana i održavana na okupu s pomoću poznate činjenice da su obitelji dezertera okrutno kažnjene.”

Daleko od toga da je samo riječ o podizanju revolucije malo prije ili malo poslije!

Predviđanje o neizbježnoj prirodi socijalističke vlasti koje je našlo svoju toliko tragičnu potvrdu u Rusiji glavni je uzrok postanka i ustrajanja anarhističkoga pokreta.

Sve to ne osporava da su se ovom temeljnom razilaženju pridodale razlike u prosuđivanju različitih historijskih pozicija i u tome postoji li u danim okolnostima volja za pokretanjem revolucionarnoga pokreta. Ali o tome u nekom sljedećem članku.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Errico Malatesta
Socijalisti i anarhisti – ključna razlika
1921.

Umanità Nova (Rim) br. 123 (3. rujna 1921.)
Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni demokrati ni diktatori*. Odabrani
spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb 2022.

anarhisticka-biblioteka.net